

SUN’IY INTELEKTNING INSON BILIMI DINAMIKSIGA TA’SIRI, INSON BILIMINING CHEGARALARI HAQIDA YONDASHUVLAR

Abdualilov A’zamatjon Kozimjonovich

Toshkent farmatsevtika instituti Ijtimoiy fanlar kafedrası oqituvchisi

Abduqodirov Po’lat Anvarovich

Toshkent farmatsevtika instituti Ijtimoiy fanlar kafedrası katta oqituvchisi

Annotatsiya: “Gnoseologiya” sof falsafiy kategoriyadir. Uning nomi yunoncha gnosis - bilim, fan va logos - ta’lim, fan so’zlaridan kelib chiqqan. Uning lug’aviy ma’nosi “Bilim (fan) to’g’risidagi fan”, “Ong (fan) haqidagi fan. Gnoseologiya fanida insonning dunyoni bilish qobiliyati, insonning o’zini o’zi anglash jarayoni, bilimlarning yuksalishi hisoblanadi.

Kalit so’zlar: Jaholatdan bilimga qadar, bilimning tabiati, gnoseologiyaning maqsad va vazifalari, bilimlarning mohiyati va mazmuni, zarur bilimlarni egallash, g’oyani shakllantirish, bilimli va har tomonlama yetuk shaxs.

Bilimlar nazariyasi bo’lajak mutaxassislarda ma’lum ilmiy qobiliyat va ko’nikmalarni shakllantirishga yordam beradi. Milliy istiqlol yillarida gnoseologiya fanining eng muhim vazifalaridan biri – bu bilimlarni ta’minlaydigan omil va mexanizmlarni o’rganishdir. ilmiy bilimlar jamiyatimiz taraqqiyoti, tinchligi va farovonligiga, buyuk ajdodlarimizning ilmiy bilimlarni rivojlantirish borasidagi tajribalarini ommalashtirishga xizmat qiladi.

Qadim zamonlardan beri inson o’zining noyob ongi nima haqida o’ylaydi va bahslashadi. Bu bahsning bir jihati shundaki, ong tabiat mahsulidirmi yoki inson ongi ilohiy yaratilganmi? masaladan iborat Ikkinchi jihat inson dunyoni doim bir xil tushunganmi? Ya’ni, inson ongi asrlar davomida yaxshilandimi yoki hali ham shundaymi? muammo bilan bog’liq. “O’zingni bilsang, dunyoni ham bilasan”, dedi Sokrat. Aforizmga aylangan bu g’oya zamirida inson ham olam kabi sirlarga boy, o’z-o’zini bilish orqali olam mohiyatini anglashga yo’l ochib beradi, degan g’oya yotadi. Shu ma’noda inson tashqi dunyodan ajralib, uni alohida mo’jiza va tadqiqot mavzusi sifatida o’rganishga harakat qila boshlaganidan beri o’ylantirib kelayotgan muammolardan biri – ongning mohiyati, uning kelib chiqishi masalasidir. Shu nuqtai nazardan qaraganda, ongning mohiyatini anglash masalasi eng qadimiy falsafiy savollardan biridir, deyish mumkin. Aql va uning xilma-xil xususiyatlari inson hodisasi sifatida psixologiya, adabiyot, sotsiologiya kabi fanlarning tadqiqot mavzusiga kiritilgan bo’lsa-da, falsafa aqlning mohiyati, uning turli ko’rinishlari o’rtasidagi munosabat kabi masalalarni o’rganish bilan shug’ullanadi. . Bunday qarashlarning ildizlari juda qadimiy bo’lsa-da, ularning tarafdorlari ko’p. Zero, bu koinot va

insonning yaratilishi bilan bevosita bog'liq. Har bir inson olam va inson yaratilganligini, ong esa yaratilish kuchi ekanligini tan olishi tabiiy. Ong moddiylikning miyadagi in'ikosi sifatida tushunilsa, uning mohiyati inson tanasi faoliyati bilan bog'liq holda izohlanadi. Bunday qarashlarning ham qadimgi ildizlari bor. 18-asrga kelib ongni inson miyasi faoliyati bilan bevosita bog'lashga harakat qiluvchi qarashlar shakllandi. Shu bilan birga, materialistik yo'nalish deb nomlangan bunday yondashuvlar doirasida ongning mohiyatini buzish nuqtalari paydo bo'ldi. Bunga falsafa tarixida vulgar materializm nomi bilan atalgan oqim vakillarining qarashlarini misol qilib keltirish mumkin. Ular jigar safro hosil qilganidek, miya ham ongni hosil qiladi, deb hisoblashadi. Bunday yondashuv ong ideal emas, balki moddiy hodisa degan xulosaga olib keladi. Biroq, o'zni ko'rish mumkin, ammo aqlni ko'rish, ushlash va o'lchash mumkin emas. Xo'sh, ong tarixan qachon va qanday omillar ta'sirida shakllangan? Bu haqiqatan ham miya bilan bog'liqmi?

Ong tarixi insonning shakllanish tarixi bilan bog'liq. Uzoq vaqt davomida inson va uning ongi sayyoraviy, ya'ni Yer sferasidagi hodisa sifatida qaraldi. Zamonaviy ilm-fan masalaga kengroq doirada yondashish zarurligini ko'rsatmoqda. Chunki insonning paydo bo'lishini faqat Yerda sodir bo'lgan jarayonlar bilan cheklash to'g'ri emasligini, bu koinot evolyutsiyasining tabiiy natijasi ekanligini ilmiy dalillar tobora ko'proq isbotlamoqda. Shaxs biologik va ijtimoiy harakatning tashuvchisi ekan, harakat shakllari o'rtasidagi uzviy bog'liqlikni, uning yuqori shakllarining quyi shakllariga bog'liqligini, ularga tayanishini, ulardan o'sib chiqishini unutmash kerak. Boshqacha aytganda, ular o'rtasida uzviy bog'liqlik mavjud. Ong tarixini quyosh tizimidan va unda millionlab yillar davomida sodir bo'lgan o'zgarishlardan ajratib bo'lmaydi. Shu nuqtai nazardan qaraganda, ongning shakllanishini kosmik hodisa deb hisoblash mumkin.

Ong idrokning eng yuqori shaklidir. Xo'sh, idrok deganda nima tushuniladi? Idrok ma'lum bir ta'sir natijasida paydo bo'ladi. Buning uchun kamida ikkita ob'ekt bo'lishi kerak va ular o'rtasida o'zaro ta'sir bo'lishi kerak. Eng umumiy ma'noda, har qanday ob'ektlarning u bilan o'zaro ta'sir qiladigan boshqa ob'ektlarning ta'sirini ma'lum bir tarzda aks ettirishi bilan bog'lanish xususiyati idrok deb ataladi. Shu ma'noda idrok hamma joyda mavjud. Shu bilan birga, har bir holatda u o'ziga xos xususiyatlarga ega. Birinchidan, jonsiz tabiatni idrok etish va tirik tabiatni idrok etish bir-biridan tubdan farq qiladi. Nofizik tabiatda idrok o'zining soddaligi bilan ajralib tursa, tirik tabiatda u murakkab xarakter kasb etadi, bu esa o'z navbatida ongning o'ziga xos, yuksak shaklining paydo bo'lishi uchun imkoniyat yaratadi.

Inson miyasi nozik va murakkab tuzilishga ega tizimdir. Uning murakkabligi ongning paydo bo'lishining asosiy shartidir. Bunday holat uzoq muddatli evolyutsiyaning tabiiy natijasidir. Ammo shuni unutmash kerakki, ongning paydo bo'lishi uchun yuqori darajada

tashkil etilgan miya etarli emas. Bu miyaning normal ishlashi uchun zarurdir. Va nihoyat, normal funktsional faollikka ega bo'lgan miya egasi ijtimoiy munosabatlarga jalb qilinishi kerak.

Ong - psixik idrokning maxsus, yuqori shakli. Biroq, bu psixika va ong tushunchalarini aktallashtirish uchun asos bo'la olmaydi. Axir, psixika ham hayvonlarga xosdir. Inson ruhiyati haqida gap ketganda, ong tushunchasiga nisbatan keng qamrovlilikka ega bo'lishini unutmaslik kerak.

Z.Freydning fikricha, psixika ongsiz, ongsiz hodisalar va ongning o'zidan iborat 3 qatlamdan iborat. Inson hayoti va faoliyatida ong bilan bir qatorda ongsizlik va ongsiz hodisalar ham muhim ahamiyatga ega.

Ong turli xil o'zaro ta'sir qiluvchi elementlardan tashkil topgan murakkab ruhiy tuzilishga ega. Ong idrokning o'ziga xos shakli bo'lganligi sababli, birinchi navbatda, unda aks ettirilgan ob'ekt haqidagi ma'lum bilimlar hissiy va ratsional shaklda ifodalanadi. Demak, bilim ong strukturasi asosiy elementidir. Binobarin, bilimlarni boyitish va chuqurlashtirish ong rivojlanishini tavsiflovchi muhim belgi sifatida maydonga chiqadi.

Bizning bilimimizning chuqurligi va kengligi, fazilatlarimizning namoyon bo'lishi yoki yo'qligi bizning irodamizga bog'liq. Iroda kuchi dunyoni anglash jarayonida yuzaga keladigan har qanday to'siqlarni yengib o'tishga, ko'zlangan maqsad yo'lida tinimsiz mehnat qilishga yo'l ochadi. Iroda tabiat in'omi bo'lmagani uchun uni tarbiyalash va rivojlantirish inson hayotida, uning jamiyatda o'z o'rnini topishida katta ahamiyatga ega. Zero, irodasizlik nafaqat Eng Ulug' niyat va maqsadlarni barbod qiladi, balki insonning to'g'ri yo'ldan og'ishiga, turli salbiy oqibatlarga olib kelishi mumkin.

20-asrda qo'llanish doirasi kengayib borayotgan elektron hisoblash mashinalari uchun "Beysik", "Fortan" kabi tillar yaratildi. Ijtimoiy hayotda kompyuterlarning o'rni jadallik bilan o'sib borayotgan hozirgi davrda axborotni uzatish va qabul qilishda bu tillar katta ahamiyatga ega bo'lib, bu jarayonlar tezlashib borayotganini vaqt ko'rsatmoqda. Ong va til o'rtasidagi munosabat haqida gapirganda, til o'ziga xos tarixiy xotira rolini o'ynashini unutmaslik kerak. Bu, ayniqsa, milliy tillar misolida yaqqol ko'rinadi. Zero, uning o'ziga xosligi, tarixiy yo'li, tafakkur tarzi millat tilida o'z ifodasini topib, mustahkamlanib boradi. "Ona tili, – deb yozadi Prezidentimiz, – millatning ruhidir". Tilini yo'qotgan har qanday millat o'zligidan ajralishi muqarrar. Binobarin, istiqlol sharoitida milliy tilimizni rivojlantirishga alohida e'tibor qaratilmoqda, uni milliy o'zligimizni ro'yobga chiqarish yo'lidagi o'tish jarayonida milliy istiqbolimizni belgilashning tarkibiy qismi sifatida ko'rish zarur. O'z-o'zini anglash, uning shakllari. Inson ob'ektiv voqelikni aks ettirishdan tashqari, o'zicha fikrlash, uning qalbida sodir bo'layotgan jarayonlarni tahlil qilish, o'z xatti-harakatlarini nazariy tahlil qilish qobiliyatiga ham ega.

O'z-o'zini anglash - o'zini boshqalardan farqlay olish qobiliyati, o'ziga bo'lgan munosabati, o'z imkoniyatlarini baholash. O'z-o'zini anglash o'zini o'zi bilish, baholash va tartibga solish kabi elementlarga bo'linishi mumkin. Bu elementlar o'z-o'zini anglash sub'ektiga ko'ra farqlanadigan muayyan shaxs, ijtimoiy guruh, millat, jamiyat uchun xarakterlidir. Insonning o'z-o'zini anglashi haqida gap ketganda, u organizm, oila, ijtimoiy guruh, millat, madaniyatga mansub bo'lgan yuqoridagi xususiyatlaridan qat'i nazar, o'zini alohida va yagona "men" sifatida anglash bosqichlaridan o'tadi. alohida ta'kidlash zarur. Shaxsning kamolotga borishi, o'z-o'zini anglashining rivojlanishi o'ziga xos xususiyat kasb etadi. Masalan, birinchi davrda bolada boshqalar tomonidan berilgan fikrlar va baholar hukmronlik qiladi. Bolaning tafakkuri o'sib borishi bilan u dunyoni mustaqil anglay boshlaydi va o'z imkoniyatlarini baholashni o'rganadi. Aynan shu davrda to'g'ri ta'lim juda muhim bo'ladi. Chunki aynan shu tarbiya ta'sirida bolada o'z imkoniyatlarini to'g'ri baholash yoki ortiqcha baho berish holati paydo bo'lishi mumkin. Shaxsning o'zini o'zi anglash jarayonida u mansub bo'lgan madaniyatning roli nihoyatda muhimdir. Zero, xalq va millat tomonidan to'plangan tajriba va bilimlarni o'zida mujassam etgan shaxs dunyoqarashining shakllanishiga faol ta'sir ko'rsatadigan madaniyatdir. Binobarin, u kishining madaniyati, odobi, ongi, o'zligini anglash darajasini belgilovchi ko'rsatkich sifatida namoyon bo'ladi. Shaxsning o'z-o'zini anglash jarayoniga turli ijtimoiy-iqtisodiy, siyosiy va mafkuraviy omillar kuchli ta'sir ko'rsatadi.

Bilim va bilim, ularning falsafiy talqini. XX asrning eng muhim yutuqlaridan biri bu kompyuterlarning yaratilishidir. Ularning yaratilishi, bir tomondan, inson ongi, tafakkuri, kuch-qudratini yengillashtirishga xizmat qiladigan vosita yaratishga urinishlar samarasi bo'lsa, ikkinchi tomondan, bu kuch zimmasiga tushadigan yukdir. Asrimizning o'rtalarida paydo bo'lgan bu vosita jadal rivojlanish yo'lidan o'tdi. Dastlab sekundiga minglab amallarni bajara oladigan kompyuterlar bor edi, ammo bugungi avlod kompyuterlari 10 million murakkab operatsiyalarni hayratlanarli darajada bajara oladi. EXMlar ham inson tafakkuriga xos xususiyatlarga ega. EXM bunday xususiyatlarni tobora ko'proq egallashini o'ylay oladimi, agar inson o'ziga xos xususiyatlarni ularga ko'proq o'tkazsa, oxir-oqibat, u o'zi yaratgan shu quroldan foydalanadigan vaqt keladi. qul bo'ladimi, degan savol tug'ildi.

Ko'rinib turibdiki, fanda bilim, axloqda tartibga solish, dinda dunyoqarash, san'atda tarbiyaviy vazifalar ana shunday tizim yaratuvchi funksiyalar sifatida namoyon bo'ladi.

Bilim va bilim. Bilimning mohiyatini, uning shakllanish va rivojlanish shartlarini, xususiyatlarini o'rganish falsafa tarixida muhim o'rin tutadi. Inson o'z bilimi tufayli borliqni, tabiatni, jamiyatni va nihoyat, o'zini ham o'zgartiradi. Insonning bilimga qaratilgan faoliyatini va uni amalga oshirishning eng samarali usullarini o'rganish falsafa tarixida katta ahamiyatga ega. Shuning uchun falsafaning bilish masalalari va muammolari

bilan shug'ullanuvchi maxsus tarmog'i - gnoseologiya dunyoga keldi. Inson bilimi pirovardida ko'p qirrali, murakkab va ziddiyatli jarayondir. Epistemologiya, asosan, bilishning falsafiy muammolarini hal qilish bilan shug'ullanadi. Har bir tarixiy davr gnoseologiya oldiga jamiyatning rivojlanish ehtiyojlaridan kelib chiqqan holda yangi vazifalarni qo'yadi.

Xususan, 17-asr o'rtalarida Yevropa faylasuflari ilmiy bilishning ahamiyatini, haqiqiy ilmiy bilimlarni yaratish usullarini o'rganish, ilmiy haqiqat mezonlarini aniqlash bilan shug'ullandilar. Ular tajribaga asoslangan bilimgina haqiqiy bilimdir, degan g'oyani ilgari surdilar. 18-asr mutafakkirlari ilmiy bilishda inson ongi imkoniyatlarini, ratsional bilimning hissiy bilimlardan ustunligini ta'kidladilar. Buyuk nemis faylasufi I.Kant bilim natijalarining realligi haqida emas, balki insonning bilish qobiliyatlari haqida bahs yuritgan.

Bilish nima? Bilish - tabiat, jamiyat va o'zi haqida bilim olishga qaratilgan aqliy va ma'naviy faoliyat turi. Inson o'zini o'rab turgan muhit haqida bilim va tasavvurga ega bo'lmasa, biron bir faoliyat turi bilan muvaffaqiyatli shug'ullana olmaydi. Bilim bilim mahsuli va natijasidir, har qanday kasbni egallashga esa faqat bilim orqali erishiladi. Qolaversa, bilim insonga xos ma'naviy ehtiyoj, hayotiy zaruratdir. Insoniyat ko'p asrlar davomida olgan bilimlarini umumlashtirib, keyingi avlodlarga yetkazgani uchun o'zi uchun bir qancha quloqlarni yaratdi. Inson faoliyatining har qanday turi ma'lum bilimlarga tayanadi va faoliyat jarayonida yangi bilimlar o'zlashtiriladi. Kundalik faoliyat jarayonida tajribalar orqali bilim olish butun insoniyatga xos bo'lgan bilish usulidir. Bilim bevosita hayotiy ehtiyojlardan, farovon hayot kechirish zaruriyatidan yaratilgan va rivojlangan. Insoniyatning keyingi taraqqiyoti davrida bevosita ilmiy faoliyat bilan shug'ullanuvchi va ilmiy nazariyalar yaratuvchi alohida ijtimoiy guruh vujudga keldi. Bular fan odamlari bo'lib, ilmiy nazariyalar yaratish bilan shug'ullanadilar.

Kundalik bilimlarning usullari nihoyatda xilma-xil va o'ziga xos bo'lib, bunday bilimlarni kelajak avlodlarga tizimlashtirish va umumlashtirish juda qiyin. Hozirgi G'arb sotsiologiyasida odamlarning kundalik bilim olish usullarini o'rganuvchi etnometodologiyaning maxsus tarmog'i vujudga keldi. Gnoseologiya, asosan, nazariy bilimlar va uning rivojlanish xususiyatlarini o'rganish bilan shug'ullanadi. Nazariy bilimning ob'ekti, predmeti va predmetini farqlash muhim ahamiyatga ega.

Bilim ob'ekti. Ob'ektlar, hodisalar, jarayonlar, munosabatlar tadqiqotchi-olim, faylasuf, rassom va boshqalarning bilim olish uchun ilmiy faoliyati ob'ekti hisoblanadi. Bilim ob'ektlari moddiy, ma'naviy, konkret, mavhum, tabiiy va ijtimoiy bo'lishi mumkin. Bilim ob'ektlari eng kichik zarrachadan tortib to ulkan galaktikagacha bo'lgan borliqni o'z ichiga oladi. Bilish ob'ektlariga ko'ra bilim sohalari tabiiy, ijtimoiy-gumanitar va texnik fanlarga bo'linadi. Bilim predmeti. Ilm bilan shug'ullanuvchi odamlar va butun insoniyat bilim

sub'ekti hisoblanadi. Alohida tadqiqotchi-olimlar, ilmiy jamoalar, ilmiy tadqiqot institutlari ham alohida bilim sub'ekti hisoblanadi.

Ilmiy bilimlar nafaqat tabiat va jamiyatning mohiyatini bilishga, balki insonning o'ziga ham tatbiq etilishi mumkin. Inson va butun insoniyat bir vaqtning o'zida bilish ob'ekti va bilish sub'ekti sifatida namoyon bo'ladi. Bilimning maqsadi nafaqat ilmiy bilimlarni egallash, balki bilish jarayonida olingan bilimlar orqali insonning kamolotiga intilish, tabiat va jamiyatni insonparvarlashtirish, tabiiy va ijtimoiy uyg'unlikka erishishdir. Bilim predmeti - sub'ektning bilish faoliyati qamrab oladigan bilish ob'ektining ayrim sohalari va tomonlari. Fanni o'rganish sohasi tobora konkretlashib bormoqda. Tabiiy fanlarni bilish predmetiga qarab botanika, zoologiya, geografiya, ixtiologiya va boshqa sohalar yaratilgan. Tadqiqot predmeti fanlarni bir-biridan ajratish imkonini beruvchi muhim xususiyatdir.

Inson bilimlari darajalarini shartli ravishda quyi, yuqori va yuqori darajalarga bo'lish mumkin.

Bilimning quyi darajasi barcha tirik mavjudotlar uchun umumiy bo'lib, hissiy bilimlar deyiladi. Hissiy bilish sezgilar orqali bilishdir. Insonning sezgi a'zolari (ko'rish, eshitish, hidlash, ta'm, teri sezish) boshqa mavjudotlardagi kabi narsalarning xususiyat va belgilarini farqlash, tabiiy muhitga moslashish va o'zini himoya qilishga yordam beradi. Bilimning quyi darajasida sezgi, idrok, tasavvur, diqqat, tasavvur tashqi dunyo haqida ma'lum bilimlarni egallashga yordam beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Davlat boshqaruvini yangilash va yanada demokratlashtirish mamlakatni modernizatsiya va isloh qilishda partiyalar rolini yanada kushaytirish to'g'risidagi Qonun. 2006 yil 8 noyabr. // O'zR Oliy Majlisi Axborotnomasi. – Toshkent, 2006. – № 11. – B. 75.

1. Ta'lim to'g'risida: O'zbekiston Respublikasining Qonuni. 1997 yil 29 avgust // Barkamol avlod – O'zbekiston taraqqiyotining poydevori. – Toshkent, 1997. – B. 20-29.

2. Mirziyoev Sh. Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. – Toshkent: O'zbekiston, 2016. – 56 b.

3. Boltayeva, B. (2023). DEVELOPMENT OF COMPETENCIES FOR SELF-STUDY OF STUDENTS IN A CREDIT-MODULAR SYSTEM AS A PEDAGOGICAL PROBLEM. *Science and innovation*, 2(B8), 39-42.

4. Болтаева, Б. Х., & Абдукодиров, П. А. (2022). ОБРАЗОВАНИЕ КАК ФАКТОР РАЗВИТИЯ ОБЩЕСТВА. *ЖУРНАЛ СОЦИАЛЬНЫХ ИССЛЕДОВАНИЙ*, 5(2).

5. Kenjaboy o'g, O. D. R. (2023). AMIR TEMUR VA TEMURIYLAR DAVRI HARBIY SAN'ATI TARIXINING HOZIRGI KUN MILLIY ARMIYAMIZDA TADBIQ ETILISHI. *INNOVATION IN THE MODERN EDUCATION SYSTEM*, 3(34), 183-189.

6. Positive and Negative Aspects of the Impact of Technogenic Civilization on Human Knowledge Azamatjon Abdujaliov Kozimjonovich Pulat Abdikadirov Anvarovich

7. Ibroximovich, A. K. (2022). INNOVATIVE THINKING AND ITS FORMS AND TYPES OF MANIFESTATIONS. *European Scholar Journal*, 3 (5), 38-41.

8. Ibroximovich, A. K. (2022). Innovative thinking and its forms and types of manifestations.

9. Абдурахмонов, Х. И. (2020). Развитие общества и инновационное мышление. In *Фундаментальные и прикладные научные исследования: актуальные вопросы, достижения и инновации* (pp. 100-102).

10. Abdurahmonov, H. I. (2020). THE PECULIARITIES OF THE FORMATION OF INNOVATIVE THINKING IN THE YOUTH WORLDVIEW. *Форум молодых ученых*, (8 (48)), 3-6.

11. Абдурахмонов, Х. И. (2023). ҲОЗИРГИ ДАВРДА ЁШЛАРНИНГ ИННОВАЦИОН ПОТЕНЦИАЛИНИ ШАКЛЛАНТИРИШ МОДЕЛЛАРИ. *Tafakkur manzili*, 4, 23-29.

12. Абдурахмонов, Х. И. (2020). СОЦИОКУЛЬТУРНЫЕ ФАКТОРЫ УВЕЛИЧЕНИЯ ИННОВАЦИОННОГО МЫШЛЕНИЯ В ОБЩЕСТВЕ. In *НАУКА И ИННОВАЦИИ В XXI ВЕКЕ: АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ, ОТКРЫТИЯ И ДОСТИЖЕНИЯ* (pp. 114-116).

13. Abdurahmonov, H. I. (2020). ROLE AND IMPORTANCE OF EDUCATIONAL MODELS IN THE FORMATION OF INNOVATIVE THINKING IN THE WORLD OF YOUTH. In *Актуальные вопросы современной науки* (pp. 6-8).

14. Hasan, A. (2023). DISTINCTIVE FEATURES OF THE FORMATION OF INNOVATIVE THINKING. *Intent Research Scientific Journal*, 2(8), 75-82.

15. Ibrohimovich, A. H. (2023). MODERN FACTORS FOR RAISING STUDENT-YOUTH INNOVATIVE THINKING IN THE HIGHER EDUCATION. *American Journal of Pedagogical and Educational Research*, 15, 202-206.

16. Ibroximovich, A. K. (2022). Youth outlook and innovative thinking.

17. Abdurahmonov, H. I. (2020). PHILOSOPHICAL AND CATEGORICAL ANALYSIS OF THE CONCEPTS OF YOUTH OUTLOOK AND INNOVATIVE THINKING. *Мировая наука*, (8 (41)), 3-6.